

Samenvatting

Afhankelijkheid van heroïne, zoals elke middelenafhankelijkheid, wordt de laatste jaren voorgesteld als een chronische ziekte van het centrale zenuwstelsel, met behoefte aan een specifiek verzorgingsaanbod. In de jaren tachtig is heroïneafhankelijkheid echter een epidemie geworden met dramatische gevolgen voor de fysieke, mentale en sociale gezondheid van de getroffen personen.

Vanuit de optiek de schade te beperken (harm reduction), hebben bepaalde behandelprogramma's voor drugsgebruikers als opzet gehad het contact te behouden met zoveel mogelijk verslaafde patiënten om de gevolgen van de afhankelijkheid te beperken of te voorkomen zowel op medisch als op justitieel vlak.

Deze programma's waren effectief voor een groot aantal patiënten. Maar ondanks hun grote toegankelijkheid slaagden ze er nog altijd niet in tot bepaalde subgroepen door te dringen die zeer ernstig verslaafd waren of patiënten die vaak mislukten in het huidig behandelaanbod.

Om deze therapieresistente groep te bereiken werden in het buitenland verschillende experimenten opgezet voor Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift (Verenigd Koninkrijk, Zwitserland, Nederland), of zijn ze nog aan gang (Duitsland). Deze verschillende studies zijn zorgvuldig uitgevoerd en gepubliceerd. Ze maakten achteraf het voorwerp uit van een meta-analyse die de gemeenschappelijke effecten op de gezondheid van de patiënten betrokken bij deze vernieuwende manier van werken in het licht stelde.

Vanuit de optiek deze specifieke groep te reïntegreren in het zorgcircuit, bestuderen we in dit rapport het opstellen van een omvattend protocol over de medische, de economische en de criminologische aspecten van een project voor Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift, zowel vanuit het perspectief van het experiment, de evaluatie ervan en de begeleiding van deze therapeutische mogelijkheid die wordt toegevoegd aan de bestaande therapeutische oplossingen. Deze haalbaarheidstudie bevat de inclusiecriteria voor de patiënten, de wijze van verstrekken, de duur van de evaluatie en de verschillende noodzakelijke onderzoeken.

Een programma van Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift zou een effect kunnen hebben op criminologisch vlak. Dit programma wil immers de behoefte van de afhankelijke patiënt uitdoven om zich op illegale wijze geld te verschaffen om heroïne te kopen, en eveneens, door de verwijdering uit het criminogeen milieu, de kansen verminderen om misdrijven te plegen, of er het slachtoffer van te worden. Omwille van deze ambitieuze doelstellingen lijkt het essentieel om een instrument te ontwerpen dat in staat is het impact te meten van een dergelijk programma op het delinquent gedrag en de victimisering van de gebruikers. Het instrument laat een meting toe van de prevalentie, de incidentie en de verscheidenheid aan delinquent gedrag van de heroïnomanen, voor en na hun deelname aan het programma. Daarom is het van primordiaal belang om een literatuuroverzicht te maken, een doorgedreven analyse uit te voeren van de verschillende beschikbare indicatoren van criminaliteit en een instrument te creëren dat aangepast is aan de Belgische context.

Ondermeer zal de inplanting van een dergelijk programma niet kunnen plaats vinden zonder dat er een aanpassing gebeurt van het bestaand wettelijk en administratief kader gezien de particulariteit van dergelijk programma. Het bestaand nationaal en internationaal wettelijk kader; de aanbevelingen om het wettelijk kader aan te passen aan de praktische modaliteiten vereist voor een programma van Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift, dat zijn in het kort de punten die aan bod komen in deze haalbaarheidstudie.

Meer bepaald moeten we rekening houden met het impact dat de oprichting van een programma voor Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift zal hebben binnen het actueel zorgcircuit, op de familie van verslaafden en op de buurtbewoners. Om het meest passend antwoord te bieden aan deze drie door het programma indirect geïnteresseerde groepen stellen we voor om *focusgroups* te houden met elk van deze groepen afzonderlijk.

Het is tevens noodzakelijk dat beleids mensen kunnen vaststellen of het toewijzen van fondsen overeenkomt met de optimale noden binnen de samenleving. Bij gevolg is de keuze van de therapeutische opties eveneens afhankelijk van hun economisch resultaat. Het economisch protocol voor dit programma voor Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift is gebaseerd op de aanbevelingen van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) voor wat betreft de economische evaluatie van de behandelingsprogramma's voor drugsverslaafden (Ogborne et al.2000).

De eerste stap van het economisch protocol bestaat er in het perspectief en de vraag vast te leggen van waaruit de economische evaluatie moet gebeuren. Wij vinden dat een programma voor Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift kan geëvalueerd worden vanuit een gezondheids- en een maatschappelijk perspectief. De uiteindelijke keuze tussen één van beide gezichtspunten zal afhangen van de noden van de deelnemers aan het project en/of van het klinisch protocol. Het maatschappelijk perspectief wordt verantwoord door het feit dat de kosten verbonden aan de drugsproblematiek de individueel niveau vele malen overtreffen. Het gezondheids perspectief kan evenwel in aanmerking genomen worden bij een economische evaluatie als het erom gaat een antwoord te geven op een gezondheids vraag of een vraag naar de noodzakelijke kosten om een gezondheidsniveau te bereiken.

Het tweede deel van het protocol overweegt de keuze van de controlegroep. Binnen de context van het Belgisch project voor Heroïne Verstrekking werden twee controle modaliteiten weerhouden: het voorstel van een controlegroep of het voorstel dat de groep zijn eigen controlegroep zou zijn. Enerzijds gebruikt het programma voor Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift als controlegroep patiënten die een methadone behandeling volgen. Anderzijds kan een tweede studie overwogen worden vertrekkend van de analyse van de resultaten 'voor en na' de behandeling. Vervolgens worden de methoden gepresenteerd om een economische evaluatie te voeren. In dit gedeelte voegen we de instrumenten toe van het klinisch- en criminologisch protocol noodzakelijk voor onze analyse. Deze verscheiden onderdelen hebben als uiteindelijk doel het realiseren van een experimenteel protocol voor Heroïne Verstrekking op Medisch Voorschrift.